

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 2

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Правова держава та демократичне суспільство:
фактори розвитку та взаємодії”
м. Київ, МАУП, 14 квітня 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 30.03.16)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Л. Головка, д-р іст. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 2: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. “Правова держава та демократичне суспільство: фактори розвитку та взаємодії”, 14 квітня 2016 р. / редкол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 448 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Заросило В. О. <i>Революція Гідності – різні підходи щодо юридичної оцінки</i>	12
Сурмін Ю. П. <i>Особливості українських реформ: витоки сучасності.....</i>	15
Головатий М. Ф. <i>Проблеми українського державотворення: помітки на полях з гіркотою у серці.....</i>	21
Перегуда Є. В. <i>Вплив постреволуційних процесів на розвиток правової держави.....</i>	25
Литвиненко В. І. <i>Окремі напрями підвищення ефективності запобігання і протидії корупції.....</i>	28
Дахно І. І. <i>Майбутнє цивільного права України</i>	30
Піляєв І. С. <i>Проблема ціннісно-цивілізаційної стиковки Сходу і Заходу в контексті збройного конфлікту на Донбасі.....</i>	32
Гула Р. В. <i>Комплекс наукових підходів щодо становлення інформаційного суспільства в посттоталітарних державах.....</i>	35
Романова Л. В. <i>Взаємовідносини як важлива складова маркетингових компетенцій промислових підприємств</i>	38
Юлдашев А. Х., Сташевский А. Н. <i>О концепции гражданско-правового обеспечения антикоррупционной и экономической реформ</i>	40
Захожай В. Б., Казак О. О. <i>Щодо проблем управління інвестиційною діяльністю підприємства.....</i>	42
Романенко Є. О. <i>Електронне судочинство</i>	46
Васильєва І. В., Головата О. М. <i>До питання про формування державної політики в галузі охорони здоров'я в сучасній Україні: правовий аспект</i>	49
Тетерук А. А. <i>Створення та організація діяльності добровольчого військового підрозділу “Миротворець”</i>	52
Мовчан А. В. <i>Захист комерційної таємниці суб'єктами господарювання в умовах економічної конкуренції.....</i>	55
Баєва О. В., Лясота Б. Р. <i>Впровадження системи державного регулювання якості надання медичної допомоги при формуванні правової держави</i>	58

ЩОДО ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Проведене дослідження, у якому вирішене наукове завдання визначення концептуальних засад управління інвестиційною діяльністю машинобудівних підприємств з використанням інформаційно-аналітичного обґрунтування прийняття управлінських рішень. На основі дослідження сформульовано пропозиції, що мають важливе теоретичне й практичне значення:

1. Інвестиційна діяльність машинобудівних підприємств викликає закономірний науковий інтерес як з точки зору потенційного позитивного впливу на загальний стан соціально-економічної системи (прикладна складова), так і з урахуванням необхідності удосконалення теоретичного підґрунтя аналітичної діяльності в умовах європейської інтеграції економіки України.

Сутність інвестиційної діяльності визначено, як вкладення інвестицій (грошових коштів, цінних паперів, іншого майна, у тому числі майнових прав, які мають грошову оцінку) і здійснення практичних дій з метою отримання прибутку і/або досягнення іншого корисного результату. Основними ознаками інвестиційної діяльності є: вираження інвестицій в матеріальних і нематеріальних об'єктах господарського обороту; можливість матеріальної оцінки результатів інвестиційної діяльності; можливість використання в інвестиційній діяльності об'єктів матеріальних цінностей з метою досягнення прибутку; існування підприємницького ризику не отримати дохід від вкладених інвестицій і втратити вкладений капітал; здійснення інвестиційної діяльності на підставі інвестиційного договору або угоди; надання необхідного обсягу гарантій інвестиційної діяльності.

Аналіз інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств складається із аналізу реальних інвестицій, аналізу фінансових інвестицій, аналізу наукової та інноваційної діяльності.

2. Система управління інвестиційною діяльністю являє собою систему принципів і методів розробки та прийняття управлінських рішень, пов'язаних з вибором конкретних об'єктів інвестування, залученням необхідного обсягу інвестиційних ресурсів, оптимізацією джерел їх отримання, а також забезпеченням максимально можливої ефективності використання інвестиційних ресурсів безпосередньо в процесі реалізації інвестиційної діяльності. Важливою складовою створення концепції системи управління інвестиційною діяльністю машинобудівних підприємств є дослідження перспективних напрямів планування, організації, контролю і стимулювання праці співробітників машинобудівних підприємств, що реалізують нові виробничі технології.

Важливу роль у визначення напрямів та способів покращення результатів інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств відіграють методологія та інструментарій інформаційно-аналітичного дослідження. Управління інвестицій-

ною діяльністю машинобудівних підприємств потребує значного масиву даних, які формують необхідне середовище для прийняття оптимальних інвестиційних рішень та визначення траєкторії розвитку підприємства в цілому. Під інформаційно-аналітичним забезпеченням управління інвестиційною діяльністю підприємств машинобудування розуміємо сукупність даних, організацію їх введення, обробку, збереження і накопичення, пошуку, аналізу, а також поширення в межах компетенції зацікавленим особам в зручному для них вигляді для прийняття інвестиційних рішень на підприємствах машинобудування.

3. Доведено, що метою аналізу інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств України є виявлення можливостей і резервів розвитку інвестиційної діяльності, підвищення її ефективності шляхом проведення комплексного економіко-статистичного аналізу фінансово-економічних показників діяльності підприємств машинобудування. З метою комплексного дослідження було здійснено аналіз фінансово-економічного стану підприємств машинобудування в наступній послідовності: 1) аналіз динаміки прибутків та доходів машинобудівних підприємств; 2) факторний аналіз фінансових результатів як найважливішого інструменту управління машинобудівними підприємствами; 3) аналіз структурних зрушень інвестиційних доходів підприємств машинобудівної галузі.

Аналіз показав, що впродовж 2008–2014 рр. зменшення частки інвестиційних доходів у сукупних доходах підприємств машинобудівного комплексу України відбулося у переважній більшості досліджуваних підприємств, а саме: ПАТ “Мотор Січ” — з 14 % до 9 %, ПАТ “Турбоатом” — з 10 % до 3 %. У випадку ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” навпаки спостерігається суттєве збільшення питомої ваги у сукупних доходах, а саме зростання з 76 % до 88 %.

Аналіз динаміки прибутків і доходів машинобудівних підприємств визначив, що впродовж 2008–2014 рр. відбулось зростання прибутковості підприємства ПАТ “Мотор Січ”, У свою чергу зменшення прибутковості спостерігалось на двох підприємствах — ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” та ПАТ “Турбоатом”. Доходи досліджуваних машинобудівних підприємств у абсолютному розмірі знизились на 225125 тис. грн., або на 18,43 %. По всій сукупності машинобудівних підприємств простежується також падіння як у абсолютному виразі, так і у відсотковому.

Із зміною доходів машинобудівних підприємств в цілому на 1 % мобілізація доходу ПАТ “Турбоатом” зростає на 6,16 %, що є найвищим показником; рівень доходу ПАТ “МоторСіч” зростає повільніше — 4,79 %, найнижчі показники демонструє ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання”.

4. Факторний аналіз динаміки прибутку машинобудівного підприємства був проведений в наступній послідовності: визначено абсолютний приріс прибутку за рахунок прибутковості доходів; абсолютний приріс прибутку за рахунок динаміки доходів; питома вага приросту прибутку за рахунок прибутковості доходів в загальному обсязі приросту прибутку та рахунок обсягу доходів в загальному обсязі приросту прибутку.

З трьох досліджуваних підприємств лише ПАТ “Мотор Січ” продемонструвала покращення абсолютного прибутку за рахунок прибутковості доходів на 120,389 млн. грн. Решту підприємств характеризує погіршення прибутковості доходів, зокрема ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” — на -169,47 млн. грн. та ПАТ “Турбоатом” — на -19,509 млн. грн.

За показником абсолютного приросту прибутку за рахунок динаміки доходів упродовж 2008–2014 рр. отримано зростання також лише у ПАТ “Мотор Січ” — на рівні 149,381 млн. грн. Інші досліджувані підприємства машинобудівного комплексу України продемонстрували від’ємну динаміку за цим показником: ПАТ “Тур-

боатом” — -87,458 млн. грн., ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” — -20,888 млн. грн.

Відносний показник питомої ваги приросту прибутку за рахунок прибутковості доходів у загальному обсязі приросту прибутку є додатним для всіх досліджуваних підприємств упродовж 2008–2014 рр., а саме: ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” — 89,0 %, ПАТ “Мотор Січ” — 45,0 % та ПАТ “Турбоатом” — 18,0 %. Питома ваги приросту прибутку за рахунок обсягу доходів в загальному обсязі приросту прибутку упродовж 2008–2014 рр. також характеризується плюсовими значеннями для всіх досліджуваних підприємств, зокрема ПАТ “Турбоатом” — 82,0 %, ПАТ “Мотор Січ” — 55,0 %, ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання” — 11,0 %.

У цілому впродовж 2008–2014 рр. у прибуткового підприємства ПАТ “Мотор Січ” позитивний результат було забезпечено в переважній більшості за рахунок зміни прибутку, що дозволило компенсувати негативний вплив зміни обсягу доходів. Збиткове за цей період підприємство ПАТ “Турбоатом” постраждало від зниження прибутку, яке не було компенсовано навіть значним підвищенням обсягу доходів; подібна ситуація характерна й для ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче підприємство”.

5. Доведено, що без вдосконалення методів оцінки впливу інвестицій на структурні зрушення в економіці галузі і побудови на цій основі адекватної сучасним реаліям системи моніторингу і координації структурних зрушень в економіці неможливо досягти бажаних темпів соціально-економічного розвитку і перейти на інноваційний шлях розвитку.

Аналіз механізму формування ефективності структурних зрушень у середньому за підприємствами машинобудування було здійснено на основі наступної системи індексів: індексу змінного складу, індексу фіксованого складу, індексу структурних зрушень. Аналіз показав, що в середньому за сукупністю підприємств машинобудування коефіцієнт забезпечення прибутку інвестиційними доходами зменшився на 1,3 % або на -1,49 в. п., зокрема за рахунок зміни коефіцієнта за окремими підприємствами — зменшився на 1,1 %, або на -0,03 в. п., і за рахунок зміни розподілу прибутку між підприємствами він зменшився на 33,5 % або -1,46 в. п.

6. Доведено, що діяльність підприємств машинобудування України можуть бути описані виробничими функціями з високими значеннями коефіцієнтів детермінації. Аналіз типу розвитку машинобудівних підприємств на основі моделі Коба-Дугласа за допомогою розрахунків на основі логарифмування, дозволив зробити наступні висновки: на ПАТ “Мотор Січ” в 2010–2011 рр. зростання виробництва відбулося зі зростанням сукупного обсягу авансованих ресурсів. Що свідчило про суто екстенсивний розвиток підприємства. І лише в 2012 році випуск продукції зростав повільніше ніж чинники виробництва, знизилася сумарна ефективність виробничих ресурсів, відбувалася інтенсифікація економічного зростання, що з рештою призвело до порушень нормальних умов функціонування підприємства.

Дещо інша ситуація на підприємствах ПАТ “Турбоатом” та ПАТ “Сумське машинобудівне науково-виробниче об’єднання”. За досліджуваний період (2010–2012 рр.) зростання виробництва випереджало зростання сукупних витрат урахованих чинників виробництва. Така ситуація свідчила про ефективність сукупних витрат суспільної праці, наявність інтенсивних джерел економічного зростання.

Визначено, що застосування методів рейтингової оцінки дозволяє виявити найбільш об’єктивну оцінку рейтингу учасників ринку. Рейтинговий підхід до оцінювання підприємств машинобудівного комплексу за часткою прибутку від участі в капіталі в загальній сумі інвестиційних доходів та в доходах від участі в капіталі під-

приємства машинобудівного комплексу чітко окреслює лідерство ПАТ “Турбоатом” із значним відставанням конкурентів ПАТ “Мотор Січ” та ПАТ “Сумське машинобудівне НВО”. Рейтинг підприємств машинобудівного комплексу здійснювався лише за 1 рік, оскільки різноманітні сукупності звести разом неможливо і охарактеризовані підприємства різні, одні прибуткові, інші збиткові.

Середнє значення показника частки прибутку від участі капіталі в загальній сумі інвестиційних доходів склало 0,25 %. Показник ПАТ “Турбоатом” перевищив середнє значення у 2,12 рази. У свою чергу ПАТ “Мотор Січ” поступилася середньому показнику більше ніж у 1,5 рази, склавши від цього рівня лише 0,72; мінімальне значення за результатами розрахунків було досягнуто ПАТ “Сумське машинобудівне НВО”, а саме лише 0,16 від середнього значення за трьома досліджуваними підприємствами машинобудівного комплексу.

За часткою прибутку від участі в капіталі в доходах українські підприємства є конкурентоспроможними компаніями. За середнього показника частки прибутку від участі в капіталі в доходах від участі в капіталі на рівні 0,74 % удвічі нижче за середній рівень було досягнуто ПАТ “Мотор Січ”, у свою чергу ПАТ “Сумське машинобудівне НВО” та лише ПАТ “Турбоатом” незначно перевищив середній показник — 1,18 та 1,28 відповідно.

Ураховуючи вищезазначені складові рейтингової оцінки на першому місці знаходиться ПАТ “Турбоатом”, це підприємство в середньому перевищує середній рівень на 70,0 %. Українські підприємства значно поступаються середнім показникам серед досліджуваних структур машинобудівного комплексу: ПАТ “Сумське машинобудівне НВО” — на 33,0 %, а ПАТ “Мотор Січ” — на 38,0 %.

1. На підставі методології інформаційно-аналітичного забезпечення управління визначено основні напрями вдосконалення управління для підвищення ефективності функціонування системи з урахуванням об’єктивно існуючих потенційних можливостей (резервів) поліпшення діяльності. Аналіз інвестиційних проектів сприяє ухваленню розумних і обґрунтованих управлінських рішень і здійсненню запланованих заходів щодо поліпшення діяльності підприємства.

Запропоновано процес розробки та ухвалення інвестиційного рішення здійснювати в наступній послідовності: оцінити результати попередньої інвестиційної діяльності, визначити ймовірності банкрутства підприємства кандидата на інвестування, визначити ліміт кредитування, прийняти рішення щодо інвестиційного портфелю.

Запропоновано сформувати систему інформаційно-аналітичного забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємства (ІАЗУІД) на основі реалізації 5 етапів: побудова інформаційного забезпечення; розробка системи показників та індикаторів необхідних для обґрунтування інвестиційної діяльності підприємств; методичне забезпечення обґрунтування управлінських рішень; вибір основних напрямів аналізу; розробка управлінських рішень за результатами проведеного дослідження.

Джерела

1. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.
2. Статистичне забезпечення управління економікою: прикладна статистика: Навч. посібник / А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач. — К.: КНЕУ, 2005. — 333 с.
3. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного фінансового менеджменту (методологія і практика прикладної статистики): навч. посіб. / А. В. Головач, В. Б. Захожай, І. Г. Манцуров, Н. А. Головач. — К.: КНЕУ, 2010. — 260 с.